

T.C.
AİLE VE SOSYAL POLİTİKALAR BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

7/11692
610847

Sayı : B.17.0.SGB.0.10.00.00 - 610 - 3099
Konu : Soru Önergesi

24.1.2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Kocaeli Milletvekili Sayın Lütfü TÜRKKAN tarafından Bakanlığımıza tevcih edilen 7/11692 Esas Numaralı yazılı soru önergesine verilen cevabi yazımız, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 99. maddesi uyarınca ilişikte sunulmuştur.

Bilgilerinize arz ederim.

Fatma ŞAHİN
Bakan

EK: Soru Önergesi cevabı (... sayfa)

Kocaeli Milletvekili Sayın Lutfü TÜRKKAN'a Ait 7/11692 Esas Numaralı Yazılı Soru Önergese İlişkin Olarak Hazırlanan Cevap Metni

Türkiye'deki çocuk gelinlerin oranının yüzde 14'e ulaştığını ve bu oranla Avrupa'da ikinci sırayı kapıldığını, ilk defa kutlanan 11 Ekim 'Uluslararası Kız Çocukları Günü'nde Türkiye'nin çocuk gelin sorununa dikkat çeken İngiliz Independent Gazetesi; "Bangladeş dünyanın en yüksek çocuk evlilik olayının yaşandığı ülke. Çocuk yaşta evlilikler en çok Güney Asya'da yaşanıyor. Bu bölgede 18 yaşından önce evlenme oranı yüzde 46. 18 yaşın altında evlenen çocuk gelin oranının Avrupa'da en yüksek olduğu ülkeler ise yüzde 17 ve yüzde 14 oranıyla Gürcistan ve Türkiye" diye yazdı.

Bu nedenle;

SORU 1: Çocuk yaşta evlilikler en çok Güney Asya ülkelerinden 'Bangladeş'te yaşanıyor. Bu bölgede 18 yaşından önce evlenme oranı yüzde 46. 18 yaşın altında evlenen çocuk gelin oranının Avrupa'da en yüksek olduğu ülkeler ise yüzde 17 ve yüzde 14 oranıyla Gürcistan ve Türkiye'dedir." iddiaları doğru mudur?

Bu iddia doğru ise; evli olmanın ya da yetişkin olmanın ne anlama geldiğini dahi anlamayan çocukların evlendirilerek kızların çocukluğu çalmıyor. Bu korkunç döngüyü durdurma konusunda bir çalışmanız olacak mıdır? Bu çalışmalarınız nelerdir?

CEVAP 1: İlgili verilerin, Uluslararası Stratejik Araştırmalar Kurumu'nun gerçekleştirdiği "Evlilik mi Evcilik mi? Erken ve Zorla Evlilikler: Çocuk Gelinler" raporunda yer aldığı gözlenmiştir. Söz konusu araştırmada kullanılan uluslararası verilerin, Plan International Örgütü'nün çeşitli ülkelerde çocuğa dair yaptığı araştırmalara dayandığı ifade edilmektedir. Bu kapsamda örgütün araştırmasında Türkiye, Avrupa ülkeleri arasında % 14'lük oranıyla ikinci sırada yer almaktadır. Bununla birlikte, söz konusu araştırmanın örnekleme, görüşme teknikleri, görüşmelerin kimlerle ne şekilde gerçekleştirildiği konusunda bilgi bulunmamakta, bu nedenle verilerin doğruluğu konusunda net bir değerlendirme yapılamamaktadır.

Konu ile ilgili farklı istatistik bilgileri mevcut olmakla birlikte 2011 yılında gerçekleştirilen Türkiye'de Aile Yapısı Araştırması sonuçlarına göre 2001-2005 yılları arasında yapılan ilk evliliklerde erkeklerin %1,2'si, kadınların ise %14,6'sı 18 yaşından küçüktür. Söz konusu oranlar hem erkeklerde hem de kadınlarda takip eden dönem için büyük oranda azalmaktadır. 2006-2011 döneminde yapılan ilk evliliklerde erkeklerin %0,3'ü, kadınların ise %7,6'sı 18 yaşından küçüktür.

Bilindiği üzere Medeni Kanun ile düzenlenen hususlar kapsamında; ülkemizde resmi evlenme yaşı 17'dir. Ancak, hâkim olağanüstü durumlarda ve pek önemli bir sebeple 16 yaşını doldurmuş olan erkek veya kadının evlenmesine izin verebilir. Aynı zamanda hiç kimse zorla evlendirilemez ve herkes evleneceği kişiyi seçme hakkına sahiptir. İstemediği biriyle evliliğe zorlanan kişi Cumhuriyet Savcılığı'na şikayette bulunabilir. İstem dışı evliliğin gerçekleşmesi

durumunda ise kişi evliliğin iptali davası açabilmektedir. Evlilik yasal bir süreç olup, ilgili Kanun'da belirtilen yaş sınırının altında gerçekleştirilen birliktelikler “çocuk istismarı”dır.

Yaygın bir toplumsal sorun olan çocuk yaşta evlilikler konusunda çeşitli çalışmalar sürdürülmektedir. Bu kapsamda, Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneğinin 1995 yılında geliştirdiği Kadının İnsan Hakları Eğitim Programında (KİHEP) erken yaşta evlilikler konusuna da yer verilmiştir. 1995 yılından beri kesintisiz olarak yerel düzeyde uygulanmakta olan KİHEP, 1998 yılından itibaren Kadının İnsan Hakları – Yeni Çözümler Derneği ve (Mülga) Sosyal Hizmetler Çocuk Esirgeme Kurumu işbirliği ile Toplum Merkezleri'nde uygulanagelmiştir.

Öte yandan, konu yakın dönemde TBMM gündemine de gelmiş olup, bu alanda bir alt komisyon oluşturularak rapor yayımlanmıştır.

Bakanlığımız bünyesinde erken yaşta evlilikleri önleme konusunda bir birim kurulması öngörülmüştür. Bu çerçevede birim konu hakkındaki çalışmalarına başlamış olup, Uçan Süpürge Kadın İletişim ve Araştırma Derneği'nin “Çocuk Gelinler Projesi”nin ikinci ayağında, yurt dışında çocuk evliliklerinin bir geleneksel pratik olarak yaşandığı ülkelerde yürütülen çalışmaları yerinde görmek amacı ile Hindistan ve Bangladeş'e çalışma ziyaretleri gerçekleştirecektir. Çalışma ziyareti sonucunda edinilen deneyimler, erken evlilik birimince yürütülecek çalışmalarda kullanılacaktır. Henüz yeni bir yapılanma olan erken evlilik biriminin ilerleyen dönemde, yürüttüğü çalışmaların ışığında çok daha etkin olacağı değerlendirilmektedir.

Bununla birlikte Bakanlığımızca çocukların her türlü ihmal ve istismardan korunmasına yönelik koruyucu ve önleyici tedbirlerin alınmasına ağırlık verilmektedir. Çocuk Haklarının Sözleşmesi'nin yetişkinler ve çocuklar tarafından öğrenilerek hayata geçirilmesine yönelik, tanıtım kampanyası, forum, konferans, kongre, seminer, sempozyum vb. etkinlikler düzenlemekte ve yazılı, görsel, internet ortamında hazırlanan materyallerle toplumda bilinç oluşturma ve farkındalık artırma çalışmaları yapılmaktadır. Ayrıca çocuklarımızın öncelikle sağlıklı bir aile ortamında yetişmesini sağlamak üzere ekonomik ve sosyal destek hizmeti verilmektedir.

Tüm bu önleyici çalışmalara rağmen erken evlilik olgusuyla karşı karşıya kalan çocuklarımıza ise çocuğun yüksek yararı doğrultusunda gerekli müdahalelerde bulunulmakta, gerektiğinde korunma ve bakım hizmetleri sunulmaktadır.

18 yaşın altında gayri resmi olarak evlendirilen kız ve erkek çocukları ile ilgili olarak ülkemizde gerek Cumhuriyet Savcılıkları, gerekse 5395 sayılı Çocuk Koruma Kanunu'nda ve 2828 sayılı Kanun'da geçen ihbar yükümlülüğü bulunan mahalli mülki amirler, sağlık kuruluşları ve köy muhtarları ile genel kolluk kuvvetleri ve belediye zabıta memurları bildirimde bulunmaktadırlar. Bildirimde bulunan çocuklar için adli mekanizmalar işlerken, Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet vermekte olan İl Müdürlükleri tarafından çocuklar ve aileleri hakkında gerekli sosyal inceleme tamamlanana ve haklarında uygulanacak sosyal hizmet modeline karar verilene kadar ivedilikle durumlarına uygun kuruluşlara yerleştirmektedirler.

Sosyal destek sistemleri tarafından desteklenemeyecek durumda olan çocuklar uğradıkları cinsel istismarın yarattığı travmanın giderilmesi yönünde Bakanlığımıza bağlı olarak hizmet vermekte olan Bakım ve Sosyal Rehabilitasyon Merkezlerine yerleştirilmektedirler. Psiko-sosyal yönden travmaya uğramış bu çocuklar ile kuruluşlarımızda görevli sosyal çalışmacılar ve psikologlar tarafından mesleki çalışmalar gerçekleştirilmekte, üniversite ve devlet hastanelerinde psikiyatrik destek almaları sağlanmaktadır. Çocukların ailelerine, çocuk yetiştirme konusunda danışmanlık hizmeti verilmektedir.